

Murška Straža

Glasiło obmejnih Slovencev.

Uredništvo in upravnništvo v Gornji Radgoni,
Spodnji Griz št. 7, I. nadstr. I. Telefon št. 7.
Rokopisi se ne vračajo.

Izhaja vsak petek zjutraj in stane s poštnino
vred za celo leto 48 K, za pol leta 24 K, za
četrt leta 12 K. Posamezna številka stane 1 K.

Inserati: Ena šeststolpna petitvrsta (prostor
3 mm visok in 45 mm širok) K 1.50. Pri večkratni
objavi primeren popust.

R. B.—e:

Kultura srca.

V vrsti svojih člankov sem večkrat povdarjal kulturo srca in volje. Ta kultura ni brez pomena, dasi jo imajo v ustah farizeji različnega kova ter jo povdarjajo povsod, sebi pa dajejo s svojim istinskim delovanjem sramotno spričevalo, da jim je kultura srca le fraza, umetna bomba, ki jim je potrebna, — za dosego njih sebičnih in samoljubnih namenov. Človek, podoba božja živi dvojno življenje: telesno in duševno. Pravi kristjan ve, da brez globokega duševnega življenja ni zanj prave sreče in blagostanja. „Ni zadosti, če si cel svet pridobiš, na svoji duši pa škodo trpiš“, ampak skrbi poleg materijalnega blagostanja tudi za duševno blagostanje. Treba je izobraziti srce in dušo, človeku treba nuditi in dati vsepovsod globoko umsko izobrazbo, gojiti je treba srčno kulturo vsaj do one stopnje, da bo človek, podoba božja spoznal in da bo prepričan, da je — človek. Le potem bomo vstvarili široko podlago za polaganje onega močnega temelja, na katerem se mora razvijati ves socijalni pokret. Globoka srčna izobrazba ali umska kultura je podlaga zdravemu gospodarskemu razvoju ljudstva, „predpogoj urejenih socijalnih in političnih razmer pa je kultura srca in volje“ (Tako se menda glasi ena osnovnih točk programa Slovenske Ljudske Stranke). Ta osnovna točka v programu samem, besede torej so ostale in program, lep in vzvišen sam na sebi je ostal vendar-le program, ker je v nesoglasju s politično surovostjo, ki se je na žalost ponekod razpasla in njeni sadovi pohotno uspevajo na rovaš lepega in vzvišenih besed polnega programa. To je le refleks slike, ki se nam nudi, če obračamo žaromet objektivne kritike naših grehov po vseh kotih naše lepe domovine, vlasti pa po naši severni meji.

Pri umski izobrazbi ljudstva mora torej iti naše stremljenje za tem, da bo umska vzgoja blažila srce in krepila voljo. Mi vsi priznavamo, da človek ni žival, dasi ga je naravoslovje

vrгло v zoologijo (nauk o živalstvu) na prvo mesto in imenuje prvo žival z imenom „homo sapiens“ — t. j. misleči človek. Ta misleči človek ne živi samo telesno, ampak tudi duševno. To duševno življenje pa je od telesnega bistveno različno. Potemtakem se dele tudi človekove težnje in potrebe v duševne in telesne in oni „homo sapiens“, ki lahko obojestranskim potrebam zadosti, je istinsko srečen človek. Skušnja namreč uči, da človek, materijalno srečen in preobložen z bogastvom čuti nezadovoljnost s samim seboj; manjka mu druga plat življenja: duševno je mrtev. Kakor s posameznikom, tako je z družbo. Svetovno naziranje, ki sloni zgolj na mrzlem materijalizmu in zida nanj svoj družabni red, ne more nikdar zadostiti človeškim zahtevam in potrebam; kajti kakor posameznik, tako hrepeni tudi množica po nečem višem, nedosežnem in to nedosežno ima svoj pravi vir v globoki potrebi in zahtevi človekove duše.

Koristi posameznikov in slojev ter strank se med seboj ponajvečkrat nasprotujejo. Najti je treba načina, da se ta nasprotstva zenačijo in zgladijo. Sredstvo k temu načinu je neštetokrat bogokletno izrabljen, Kristusov nauk: „Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe!“ Oni, ki nosijo ta vzvišen nauk najpopolnejše socijalne misli v svojih bogokletnih ustih, po svojih dejanjih pa sejejo razdor med sloge in ljubezni žejno množico — morda tuptam nevede in nehote — so madež naše lepe domovine. Kjer ni mogoče priti v soglasje z nasprotujočimi interesi posameznikov in raznih slojev, treba je seči po sporazumu: V ozadje morajo stopiti osebni interesi, sebična korist in strankarska zagrizenost, ki je, če si pogledamo natančno v možgane — prava — rekel bi oslarija, pa se bojim, da bi oslovo možgansko konstrukcijo razžalil. Zato je treba nizkotno zaljubljenost v svoj veliki „JAZ“ pobiti s pravo srčno kulturo. Le potem, ko bomo ljudstvo istinski izobrazili in mu dali globoko srčno kulturo, bo njegova moralna moč toliko, da bo lahko odstranilo vsa socijalna nasprotja in sedaj s tako občutljivostjo obravnavana nesoglasja med po-

samezniki, sloji in strankami.

Uvodoma sem omenil, da je umska izobrazba tudi podlaga gospodarskega napredka. Srčna kultura nam bo dala ključ do naravnih zakladov, kateri so človeku neobhodno potrebni za njegove udobne življenjske potrebe. Pred vojno, med vojno in po vojni smo bili živi svedoki vsestranske bede, ko velika večina ljudi ni mogla niti za silo udobno in primerno živeti. Vzrok temu je iskati v popolnem pomanjkanju srčne kulture. Zato se vrnimo k ključu blagostanja, kulturi srca in volje; kajti edino človek plemenitega srca izpolnjuje zapovedi ljubezni po njenem duhu in ne samo po mrtvi črki in s prazno besedo v ustih; edino pravi človek s pravo srčno izobrazbo in krepko, izšolano voljo bo vršil svoje dolžnosti do družbe tudi takrat, če je vršenje te službe in dolžnosti zvezano z neizbežnimi žrtvami samozatajevanja in osebnih žrtev. Človek ima nasproti družbi nešteto obveznosti, ker je družabno bitje in je kot tako dolžno, žrtvovati skupnosti sebe celega. Ravno s tega razloga je kultura srca tako važna za ureditev kaotičnih socijalnih razmer, da storimo neopustljiv narodni greh, če jo zanemarjamo. Mi ne smemo čakati, da nas do izpolnjevanja obveznosti, katere imamo do skupnosti, prisili postava, zakon, grožnja, ampak zgolj naša umska izobrazba se mora tako poglobiti, da nam bo to samoobsebi umljivo. Ko dosežemo to, potem lahko uganjamo — kar se nam zljubi.

Predpogojev za izvršitev teh smernic imamo dovolj v našem društvenem življenju, v naših kulturnih organizacijah. „Dela je mnogo, a delavcev je malo“, zato bo treba delavce najti, jih vzgojiti in poslati po razoranih njivah naše ljube domovine, da posejejo novo, zdravo seme za boljšo in lepšo bodočnost resnično kulturnega naroda. Sistematično kulturno delo v tem pravcu bo dalo stranki, ki bo to delo začela, ga gojila in pospeševala ter privedla do cilja — pravico do trajnega obstoja. Vse drugo pa je slepomišenje, ogabna sebičnost in strankarska fraza.

Te besede sem napisal iz globokega pre-

Dr. Fran Mohorič.

Prekmurje in Medjimurje.

(Iz časopisa za zgodovino narodopisje XVI/1.)

I.

Splošnosti.

Kakor med Kranjsko in Goriško-Istro ter celim Primorjem ni ne v prirodi, ne v ljudstvu nobene vidne meje in med ljudstvom ni prehodnovidnih znakov razlike ne v plemenu, ne v običajih in ne v govorici, (narečne razlike so odvisne od povsem drugih vzrokov): prav tako ni nobene prirodne meje in znatne razlike ne v plemenu in v poštevnih meri ne v govoru in običajih med bivšimi „avstrijskimi“ in „ogorskimi“ Slovenci, med štajerskimi Slovenci ter sosedi in brati Prekmurci in Medjimurci.

Med iztočnimi Slovenci Slovenije in Prekmurci deloma niti Mura ne dela meje, ne glede na dejstvo — da Mura sploh ni nobena mejna ovira in vpoštevna meja, marveč zveza prav kakor Drava in Sava; potok Presika pa, ki je delil Štajersko in Medjimurje, je kjerkoli lahko preskočljiv, mnogo prebrven in premosten.

Zlasti med prebivalstvom tostran in onstran Presike ni najti niti z daljnogledom kake razlike.

Razlike so nastale pač zgolj umetno od zunaj in v toliko, da ljudstvo spada v različne škofije —

medjimursko pod hrvaško (zagrebško), prekmursko pod madžarsko v Sombotelju, nadalje je obstajala razlika v pristojnem uradništvu.

Na znotraj med ljudstvom ob bivši meji ne zapaziti znatne razlike, dasi je ljudstvo onkraj Mure in Presike v svojem prosvetnem napredovanju zaostajalo za tostranskim, a ta pojav ne izvira iz notranjosti ljudstva, marveč dejanska krivda je v onstranski državnosti in politiki. In vendar je meja, vidno narisana zgolj na papirju, bila močna dovolj, da je skozi stoletja ločila in ovirala rodne brate v neposrednem stiku in motila njih prosvetni razvoj v uprav pogubonosni meri,

II.

Dejanski stiki.

Vkljub nasilnim oviram madžarske državnosti pa so obstojali po prirodnem toku stvari vendar le mnogokateri medsebojni stiki, medsebojne težnje in zveze, čeprav se je trudila madžarska politika na vse kriplje celo v tem, da je zanemarjala in zapirala ceste in občila v prilog tostranskemu ozemlju, in je marveč gradila po možnosti vsa občila zgolj v smeri proti madžarskemu osredju.

1. Medsebojni stiki štajerskih in ogorskih Slovencev so bili pred vsem sosedno-gospodarsveni. a) Težaki in posli iz Ogorskega: so pohajali na delo in v službe na štajersko stran, manj so Štajerci zahajali v

službe in v delo preko Mure. b) Prav enako so obstojali stiki — sosedno-družabni in gospodarski med tostranskimi in onstranskimi sosedi — na pr. v štajerski Presiki in ogorski Presiki, Globoki in Veščici. Sklepali so se večkrat zakoni med to- in onostranskimi Slovenci. c) Obiskovale so se tostranske in onostranske gostilne, v prav izdatni meri obmejne ogorske gostilne blizu Gomile, v Presiki, na Veščici, na Kamnu pri Razkrižju itd.

2. Verski stiki. a) Privlačne so bile zlasti cerkvene slavnosti tostranske in onostranske v izdatni meri; to pa pred vsem v takem obmejnem razdalju, da posetnikom ni bilo treba prenočevati v tujem obmejnem kraju. b) Osobito pa pridejo v poštev daljše večdnevne ali celo tedenske božje poti (romarske), v prvi vrsti Prekmurcev, pred vsem na takozvana Jezera (k Sv. Roku v Šmarje pri Jelšah) in misijonska romanja Prekmurcev k Sv. Jožefu (lazaristom) in pač tudi h kapucinom v Celje — na Sv. gore ob Sotli, v Maribor, na goro pri Sv. Petru, k Sv. Trojici in Sv. Trem kraljem v Slov. goricah, novejši čas v Veržej k salezijancem in celo na Brezje na Kranjskem pa k majki Bistrički na Hrvaškem.

¹ L. 1910 je uradna statistika dognala, da je v ljutomerskem obmejnem glavarstvu prebivalo 595 žensk, skupno torej 1244 ogorskih državljanov (brez Hrvatske) v radgonskem glavarstvu pa 2530 ogorskih državljanov, 1281 moških, 1249 žensk. Vsi ti so, skoraj izključno prekmurški Slovenci in Medjimurci. Op. ur.

pričanja, katerega mi nikdar nikdo ne vzame, prepričanja, katerega nisem spremenil od takrat, ko se mi je prvič razgrnilo pred mojimi očmi obzorje svetovne politike.

Kratkovidni ljudje pa mi bodo zamerili, le-tem pa veljaj odjek tihe tožbe: „Gospod, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo!“

Sporočilo Hrvatom in Slovencem

ob odhodu Jugoslovanskega kluba iz konstituante.

Nočejo sporazuma.

Hrvatska pučka, Slovenska ljudska in Bunjevsko-sokaška stranka in njihovi podpisani poslanci, izvoljeni v Hrvatski in Slavoniji, Sloveniji, Bosni in Hercegovini, Bački in Baranji ter Dalmaciji, stoje na stališču narodnega edinstva. Zaradi tega so zahtevali, da se državna ustava kot temelj vsem ostalim zakonom sklene v sporazumu z vsemi tremi plemeni Hrvatov, Srbov in Slovencev brez preglaševanja in majorizacije, ki sama ob sebi ruši temelje ravnopravnosti in enakosti.

Dasiravno je ta naša zahteva pravična in Bogu draga, si vendar vlada g. Nikole Pašića in stranke, ki jo podpirajo, niso resno prizadevale, da bi prišlo v ustavnem vprašanju do sporazuma s Hrvati in Slovenci. Mi poslanci Ljudske stranke moramo naglasiti, da smo bili ob vsaki priliki pripravljeni, da sklenemo pošten sporazum, ki bi zajamčil plemensko ravnovesje in izključil vsako nadvlado enega plemena na političnem in gospodarskem polju.

Iz tega postopanja vlade g. Pašića smo morali z vso pravico sklepati, da njej nikakor ni za dogovor in sporazum, marveč da hoče s pomočjo slučajne številčne premoči v skupščini izglasovati ustavo in jo na ta način vsiliti Hrvatom in Slovencem. To naše prepričanje je tem globlje, ker vlado g. Pašića pri stvarjanju državne ustave podpirata v glavnem srbska demokratska in srbska radikalna stranka, tako da bo za ustavo glasovalo samo deset Hrvatov demokratov, ki so bili sicer izvoljeni bodisi izključno s srbskimi glasovi, bodisi z njihovo pomočjo — in enajst Slovencev, dočim so vsi Hrvati in ogromna večina Slovencev v znak protesta zapustili ustavotvorno skupščino, da ne bi bile priče pri tem zakonodajnem činu, ki očito ruši narodno in državno edinstvo.

Svoboda ljudstva in avtonomija.

Ljudska stranka se je vsikdar borila za pravico in svobodo. Ona stoji na stališču, da mora imeti svobodno ljudstvo v občini, okraju, županiji in pokrajini vlado v svojih rokah (avtonomijo). Naša državna uprava in naše zakonodajstvo mora biti tako urejeno, da od najnižje upravne enote pa do najvišje vlada suverena volja ljudstva. Za to načelo so se narodi cele vekove borili proti samovolji in absolutizmu bodisi posameznika, bodisi več njih, ki so se z nemoralnimi sredstvi polastili oblasti in nasilno vladali. Zaradi tega je ljudska stranka postavila zahtevo, da da ostanejo pokrajine naše države v svojih dosedanjih mejah in da bodi na čelu vsake pokrajine vlada kot najvišji izvrševalni organ pokrajinske uprave, v vsem odgovorna saboru, ki ga bo ljudstvo izvolilo temeljem splošne, tajne, razmere volivne pravice in ki bo sklepal zakone o vseh tistih stvareh, ki tičejo dotične pokrajine, to je o njenih financah, pravosodju, socialni politiki, zdravstvu, prosveti in veri, prehrani, agrarni reformi, kmetijstvu, šumah in rudah, zgradbah, obrti in trgovini in notranjih poslov.

Za splošne in velike državne zakone mora biti veliki državni zbor in za splošno državno upravo osrednja državna vlada, ki bo morala na vsakem koraku popolnoma in pošteno ne samo spoštovati, ampak ščititi samoupravo (avtonomijo) ljudstva v občini, okraju, županiji in pokrajini.

Kot svobodne in avtonomne smo predlagali te pokrajine: Hrvatska in Slavonija z Medjimurjem s saborom in vlado v Zagrebu; Slovenija in Prekmurje s saborom in vlado v Ljubljani; Srbija, Črna gora, Vojvodina, Bosna in Hercegovina s saborom in vlado

3. Obrtni stiki. Tu pridejo v poštev zlasti murski mlini.

Tudi štajerski krajanji od blizu in več ur daleč so vozili mlet na murske mline na štajerski in ogrski strani. V bližini murskih mlinov je bil murski brod, — pri Moti (v Meki), pri Veržuju, Radincih. Zadnja leta pred vojno so Prekmurci v velikih množinah odjemali opeko pri križevskih opekarnah.

4. Tržni stiki. a) V večji meri pride v poštev predvsem trgovanje s sadjem in mlevskimi izdelki iz Medjimurja in Prekmurja na tedenskih sejnih v Ljutomeru in Radgoni. To trgovanje z žitnimi pridelki in mlevskimi izdelki je bilo veljavno za viničarsko prebivalstvo ljutomerskega in deloma ormoškega okraja, kakor tudi radgonske okolice.

5. V večjem trgovskogospodarskem obsegu in pomenu so prihajali v poštev obojestranski krajevni veliki (letni) sejni, v prvi vrsti z manufakturnim blagom ter veliki živinski sejni v Ljutomeru, v Štrigovi, v Razkrižju, v Dubrovniku in Radgoni. Vsled ogrske državne politike in slabih cestnoprometnih odnošajev so ti sejni zadnje desetletje pred vojno izgubili svoj prejšnji pomen. Vsi ti naši medsebojni stiki so torej bliže ali daleč soseski družabni — severski (cerkveni, romarski) in gospodarski, zlasti trgovsko-gospodarski. (Dalje prihodnjič.)

v Sarajevu. Kar se tiče Dalmacije, smo rekli, da jej puščamo na voljo, da bodi ali sama avtonomna ali pa se pridruži Hrvatski in Slavoniji ali pa Bosni in Hercegovini.

Toda vlada g. Nikole Pašića in stranke, ki jo podpirajo, hočejo napraviti tako ustavo, po kateri bo vsa uprava in vse zakonodajstvo osredotočeno v Beogradu. Tako se uvaja absolutistični režim, ki ne samo da se ne bo oziral na ljudsko voljo in ljudske želje v posameznih pokrajinah, ampak bo pod njim vsa ljudska samouprava v občini, okraju in županiji postala popolnoma iluzorna.

Poslanci Ljudske stranke vidijo v tem koraku vlade g. Nikole Pašića ne samo kršitev demokratskih načel, ampak tudi nadvlado srbskega plemena nad hrvatskim in slovenskim in podiranje temelja naše države.

Socialna in gospodarska svoboda.

Ljudska stranka in njeni podpisani poslanci stoje na stališču, da mora ureditev gospodarskega življenja odgovarjati načelom pravičnosti v tem pravu, da se vsakemu poštenemu in delavnemu človeku zagotovi človeka vreden obstanek, ne pa da bi imeli pravico do življenja in obenem do izsesavanja delavnega ljudstva tisti, ki so si na nepošten način in brez truda pridobili milijone. Po našem globokem prepričanju je vsak državljani dolžan opravljati koristno delo po svojih sposobnostih. Da se že enkrat napravi konec samovolji velikih bogatašev, da se jim za vedno prepreči izkoriščanje kmeta, delavca in obrtnika, smo zahtevali, da naj nad vsemi rudarskimi, prometnimi, industrijskimi in drugimi velikimi zasebnimi delniškimi in državnimi podjetji izvršujejo nadzorstvo gospodarski sveti, sestavljeni iz zastopnikov podjetnikov, delavcev in konsumentov. V enako svrhu smo zahtevali, da morajo imeti delavci ne samo pravico do vpogleda v upravo in vodstvo podjetij, nego da morajo biti deležni čistega dobička. Končno smo zahtevali, da se uvedi postopno splošno in obvezno zavarovanje vseh delavnih slojev brez razlike za slučaj starosti, bolezni, onemoglosti in brezposelnosti.

Posebno nam je bil na srcu naš kmet in kmetski stan. Naša zaobljuba je bila, da branimo njegova prava. Zato smo v prvi vrsti zahtevali, da se oduštevno vsake vrste najstrožje kaznuje. Vso svojo pažnjo smo posvetili kmetskemu zadrugištvu in zahtevali, da ga državna in celokupna javna uprava podpira in da se v združne svrhe vsako leto sprejme v proračun stalna svota, da bi se na ta način naš revni kmet rešil odiralcev in pijavk. Dalje smo zahtevali, da se v ustavi kmetu zajamči dom, najmanjši del potrebne zemlje, živine, nepremičnin, ki se ne morejo prodati za dolg ne za davek in končno zavarovanje za starost in onemoglost. Razen tega smo zahtevali, da država skrbi za zavarovanje proti požaru, poginu živine, škodi po toči in drugih vremenskih neizodah, ki mnogokrat poženo naše kmetske ljudi na beraško palico. Davki težko tlačijo kmeta, delavca in obrtnika. Zaradi tega smo zahtevali, da pri davčnem zakonu odločujeta poštenje in pravica. Prvič se mora premoženje kmeta, delavca in obrtnika, ki ne presega najmanjšega, v zakonu določenega dela, popolnoma oprustiti davka na dedščino. Drugič mora biti premoženje, ki je nujno potrebno za človeka dostojno življenje, prosto vsakega davka.

Splošno se mora v prvi vrsti po pravici obdavčiti bankirje in velike trgovce, a največje davke je treba naložiti tistim, ki danes, ko milijoni nimajo skorjice kruha, žive razkošno in imajo nepotrebne stvari za življenje.

Šumsko in zemljiško vprašanje (agrar) se morata po našem ustavnem načrtu tako rešiti, da bodo pravice našega kmeta popolnoma zavarovane.

Verski boj.

Stojimo na stališču svobode vesti po našem narodnem pregovoru: Brat je mio, koje vere bio — brat je mil, naj je katere koli vere. Toda vlada g. Nikole Pašića ne spoštuje tega načela, zato je v samo ustavo spravila določbo, po kateri se more policija vmešavati v čisto verske stvari.

Takozvani verski boj se po krivdi sedanje vlade čimdalje bolj širi na škodo notranjega miru in reda. Tako je sedanjí minister za prosveto brez vsakega razloga, na izzivalen način prepovedal duhovnikom verski pouk na ljudskih šolah in izročil pouk v tem predmetu svetnim učiteljem, ki ne poznajo verskih resnic in ki so v mnogih slučajih odkriti brezverci.

Hrvatsko in slovensko ljudstvo!

Stoječi na stališču državnega in narodnega edinstva smo bili šli v ustavotvorno skupščino, da se borimo za človečanska in krščanska prava. Naš boj je bil vroč in odločen. Pod pritiskom naše opozicije in iz strahu pred ljudskim srdom, ki smo ga mi predstavljali, je morala vlada v nekaterih važnih vprašanjih socialno-gospodarskega značaja popustiti. S tem seveda ne mislimo trditi, da so s to ustavo popolnoma zavarovane pravice in svoboščine kmeta, delavca in rokodelca.

Od meseca decembra do danes smo si prizadevali, da se sklene temeljem sporazuma taka ustava, ki bi v glavnem zadovoljila tudi Hrvate in Slovence in ne samo Srbe.

Postopanje vlade g. Pašića in vladnih strank nas je prisililo, da zapustimo konstituanto za čas, dokler se v njej obravnava in glasuje o ustavi.

Obljubljamo pa ti, ljudstvo, da bomo po sprejetju ustave nadaljevali boj v parlamentu in izven njega tako dolgo, dokler ne izvojimo plemenske ravnopravnosti, socialno-gospodarske pravičnosti in svobode vesti.

Stjepan Barić
Ivan Brodar
fra Didak Buntić
dr. Velimir Deželić
dr. Ante Dulibić
Ivan Evetović
dr. Andrej Gosar
Josip Gostinčar
dr. Josip Hohnjec
Josip Klekl
dr. Anton Korošec
Martin Kranjc
dr. Dominik Mazzi
dr. Nikola Mandić

Mate Milanović
Josip Nemančić
Franc Pišek
Vladimir Pušenjak
dr. Marko Rebac
Blaško Rajić
Ivan Roškar
Anton Sušnik
Ivan Stanovnik
dr. Franjo Sudarević
dr. Janko Šimrak
Karel Škulj
dr. Stjepan Vojnić-Tunić

Politične vesti

Jugoslavija.

Konstituanto so zapustili poslanci Jugoslovanskega kluba, ker nočejo več biti navzoči pri sejah, kjer se prodaje avtonomija Slovenije. Izdali so proglas na ljudstvo, kjer razlagajo vzroke svojega odhoda. Dosedaj je zapustilo konstituanto čez 150 poslancev. Od Slovencev so ostali v Beogradu le še demokrati (3), samostojni (8), socijaldemokrati (6) in narodni socialisti (2) kot pogrebci slovenske avtonomije, od Hrvatov pa samo 20. Nova ustava bo torej sprejeta proti velikanski večini Slovencev in Hrvatov. — Izjave za avtonomijo pošilja vedno več občin. Lahko trdimo, da je cela Slovenija za avtonomijo, razen par koritarjev, ki jim centralizem nese, na naš račun seveda. — Pristanišče Baroš pri Reki, ki pripade po mirovni pogodbi naši državi, so centristi prodali Italijanom. S tem smo izgubili edino pristanišče na morju, ki bi se lahko razvijalo. — Novo naredbo o redu in radu so skuhal v Beogradu. Za protidržavno agitacijo se določajo kazni po 50 let in 100.000 dinarjev. Ker so demokrati in slabostojni največji rovarji proti državi, so si določili popolnoma pravične kazni. — Prekmurje hoče vlada spojiti z varaždinskim okrožjem. Prekmurci odločno proti temu protestirajo, toda vlada je mnenja, da smemo biti vse drugo, samo Slovenci ne.

Avstrija.

Na Koroškem so imeli volitve v državni in deželni zbor. Slovenci so nastopili samostojno kljub vsem nemškim grožnjam. Izid še ni natančno znan. — Na Štajerskem bo glasovanje o pripadnosti k Nemčiji najbrž odloženo, ker so se Štajerci vendar le ustrašili, da bi naša država zasedla del dežele. Značilno je, da vse stranke med ljudstvom agitirajo za pripadnost k Nemčiji, vlada, ki jo tvorijo te stranke, pa je proti glasovanju. Dvorezni noži!

Madžarska

Je baje zadnji čas razvila močno agitacijo ob naši meji, posebno po Prekmurju. Nam pa se zdi, da so najhujši madžarski agitatorji v Prekmurju ravno naši demokrati, ki s svojim delom oziroma nedelom zbujajo nezadovoljnost ljudstva. Blagostanje ljudstva in red v državi je najboljša agitacija proti madžarski propagandi.

Rusija

se je zvezala s Turčijo za boj proti ententi v Mali Aziji, ob enem pa sklepajo boljševiki trgovske pogodbe z evropskimi državami. Celó s kapitalizmom so se pobratili. Zdi se, da bodo boljševiki morali kmalu popustiti in da bo se vendar enkrat vrnil red tudi v Rusijo.

Tedenske novice

Vpostavitev rednega prometa na naši železnici. Zadnje dni so brez ovir vozili prvi vlaki iz Maribora v Ljutomer. Vendar si nismo sigurni, ali bodo vlaki res vedno tekli redno, ker v Avstriji ima „republika“ Parkla večjo besedo, kakor častitljivi — Dunaj. Upajmo pa, da bo vendar prišlo do pametne rešitve, ki bo izključila vsako nesigurnost.

Za potovanje preko Avstrije v Maribor mora imeti vsak potnik tranzitni list s sliko, kateri se dobi pri ekspozituri okraj. glavarstva Ljutomer v Gornji Radgoni.

Automobilski promet med Mariborom in Gornjo Radgono je zopet od prošlega tedna ustavljen, vsled česar se pošta zopet preko Ormoža in Ljutomera dostavlja, tako da smo takorekoč odrezani od našega zaledja. K sreči so začeli voziti prvi poskusni vlaki, ki bodo deloma koristili osebnemu prometu, ker za blagovni promet skozi razbojniško ozemlje še ni dovolj jamstva in sigurnosti.

Kmetijsko bralno društvo v Gornji Radgoni uljudno pozivlja radi reda vse člané imenovanega društva, ki še dosedaj niso poravnali članarine za l. 1921, ki znaša 5 K, da isto store v kratkem času, ker društvo mora časnike in knjige plačevati naprej, ki so dandanes precej dragi.

Mladinskim organizacijam. Kljub svoječas-nemu in večkratnemu pozivu se ne oglašate v predalu, katerega smo namenili samo za vas. Opažamo, da

pošiljate svoja poročila v Maribor in Ljubljano. Na drugi strani pa nam zamerjajo, če poročamo o sokolskih prireditvah tu na meji. Zganite se vendar in dvignite svoje krajevno glasilo!

Za avtonomijo Slovencev. (Izjava 200 štajerskih občin.) Po celi deželi se dviga ljudstvo na obrambo samouprave slovenskega ljudstva. Pred vsemi gredo novoizvoljeni občinski odbori. Izmed občinskih odborov na Štajerskem, ki so se konstituirali doslej, jih je že nad 200 sklenilo izjave za avtonomijo. To gibanje se širi kakor plaz. Liberalni centralisti so obupali. Oklic slovenskih in hrvatskih poslancev Ljudske stranke je izzval med ljudstvom veliko zadoščenje. Izhod ljudskih poslancev iz konstituante ljudstvo z navdušenjem odobrava. Boj za avtonomijo se je šele začel. Mi korakamo!

Pokojnina voj. invalidov, vdov in sirot, nakazovanje dodatkov. Invalidski oddelek poverjenstva za socialno skrbstvo deželne vlade naznanja, da je pričel z nakazovanjem dodatkov k pokojninam voj. invalidov, vdov in sirot v smislu člena 14 uredbe (Uradni list 47 z dne 4. maja 1921). Najprej pridejo na vrsto rodbine padlih, umrlih in pogrešanih vojakov in invalidi z družino, nato ostali samci. Delo se vrši s pomnoženim osebjem tudi izven uradnih ur, ker hoče invalidski oddelek končati nakazovanje v najkrajšem času. Ker je pa število vojnih oškodovancev ogromno, bodo mogli priti vsi na vrsto šele konca meseca julija t. l. Radi tega naj nikdo ne vpošilja pospešnic ali pritožb, ker bi s tem svoje stvari nikakor ne pospešil, temveč povzročil le zmedo in zakasnitev hitrega nakazovanja.

Na državni gimnaziji v Murski Soboti se bodo vršili sprejemni izpiti v prvi razred dne 30. junija, 1. in 2. julija, vsakokrat od osmih naprej. Sprejmejo se dečki in deklice, ki so dovršili 10. leto ali ga bodo v tekočem letu 1921. Učenci in učenke, ki žele biti sprejeti, naj se zglase te dni v spremstvu svojih staršev pri gimnazijskem ravnateljstvu ter naj prinesejo s seboj krstni (rojstni) list ter zadnje šolsko izpovedalo.

Čuden gostilničar. Nedavno se je zgodil prežalosten dogodek, ki meče prav močno senco na pripadnika oštirskega stanu. Krčmar R. se je pogodil z društvom, da mu da v najem uto, ki jo je svojčas društvu postavilo, a je pri prodaji gostilne prišlo, ne vemo kako, v njegove roke. — Pri zadnji predstavi se je društvo jako zamerilo sebičnemu gospodu. Po njegovem mnenju bi moralo namreč ves čisti dobiček in še tisočak povrh zajesti in zapiti in sicer v njegovi krčmi. Ker se to ni zgodilo in ker društveni predsednik med svojim pozdravnim govorom ni gonil ljudi v njegovo oštarijo na veseljačenje in pitje, se je čutil oškodovanega ter je kratkomalo odpovedal pogodbo. — Njemu in enakomislemcem gostilničarjem povemo, če še tega ne znajo, da izobraževalna društva nimajo namena goniti vodo na njihov mlin, voditi mladino v oštarije, jo navajati k zapravljenosti in popivanju, temveč ravno nasprotno, vzgojiti duševno in telesno zdrav in krepek rod. Če nas pri tem delu ne ovirajo, mi jih tudi ne bomo, ako pa nas v tem stremljenju celo podpirajo, vsa čast njim, potem vršijo več ko svojo dolžnost. — G. R. povemo še čisto tiho na uho, da mora skrbeti za boljšo postrežbo, za red in snago, za dobro kuhinjo, za zdrave in zračne prostore, predvsem pa za pristno in dobro domačo kapljico, če hoče imeti več gostov v svoji gostilni. Več prijaznosti napram gostom mu tudi nebi škodovalo. Tu bo treba spremembe, zboljšanja in sicer temeljitega, potem pa bo zadovoljen sam in pivci. Kdor bere to neverjetno zgodbo, ne sme misliti, da se je porodila v možganih sovražnika oštirskega stanu, žalibog, da se je odigrala 29. maja t. l. v sredi Prlekije.

Strašne posledice pijanosti. V noči od 6. na 7. junija je užgala dekla pijana vsled nepazljivosti krmo na škednju posestnika Šutlja v Kocjanu. Vsled silnega viharja je bilo kmalu gospodarsko poslopje in hiša v plamenu. Zgorelo je vse, celo večina pohištva, 3 konji, 13 svinj in veliko drugega gospodarskega orodja. Škoda je velika. Očividci pravijo, da tako groznega požara ne pomnijo.

Na nesramen napad v Kmetijskem Listu bodo prizadeti sestavili popravek v smislu zakona ter po svojem pravnem zastopniku poslali uredništvu Kmetijskega Lista. Toliko v vednost oni javnosti, ki pričakuje odgovor v našem listu in da ne bo napačnih domnevanj.

Občni zbor Posojilnice v Gornji Radgoni. V nedeljo dne 26. t. m. se vrši redni občni zbor Posojilnice v Gornji Radgoni, r. z. z. n. z. po dnevnem redu, objavljenem v zadnji številki našega lista v oglasnem delu lista. Pri omenjenem oglašu se je vrnila tiskovna pogreška in se mora namesto „izredni“ občni zbor glasiti pravilno „redni občni zbor“, kar je itak že iz dnevnega reda razvidno.

„Parni kotel“. Spisal Ing. Gvidon Gulič. V Ljubljani 1921. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena za vezano knjigo 40 K. Po vzgledu češke zbirke „Za vzdelanost“ smo končno tudi Slovenci dobili popularno znanstveno knjižico, ki bo prinašala kratke in praktične razprave iz vseh strok vede. Hitro se boš lahko informiral iz takih zveščičev ter ne bo treba iskati debelih knjig, ki so vporabne končne le strokovnjakom. Inž. Gulič je svojo razpravo namenil kurjačem in posestnikom parnih kotlov, delovodjem in drugim praktičnim osebam, zlasti pa naraščaju. V splošnem podaja spis vse, kar treba vedeti o parnem kotlu. Terminologijo je deloma ustvaril po slovenskem in drugih slovanskih jezikih. Priložen je tudi slovensko-

nemški slovarček in prinaša veliko število šematičnih skic in slik kotla in njegovih delov. Posamezna poglavja so tudi čisto znanstvena ter vpoštevajo najnovejše izume na tem polju. Knjigo toplo pozdravljamo in priporočamo.

Naš podlistek „Prekmurje in Medjimurje“ bomo prinesli v nekoliko nadaljevanjih. Opozarjamo nanj cenj. čitatelje, ker je primeren prispevek k domoznastvu obmejnih Slovencev. Dovoljenje za natisk istega smo dobili od Zgodovinskega društva v Mariboru.

„Legijonarji.“

G. Radgona, 19. junija 1921.

Tukajšnje Dramatično društvo je priredilo v soboto, dne 18. in v nedeljo dne 19. t. m. znano narodno igro „Legijonarji“. Obisk je bil v soboto povolnejši, kakor v nedeljo, dasi se je nedeljska predstava dala z mnogo večjo preciznostjo kakor ona v soboto večer. V splošnem so vsi igralci pokazali močno voljo, podati svoje vloge pravilno. Ferdinand pl. Basaj je mestoma preveč deklamiral, so pa bili prizori (III. dejanje), ko je igral povsem naravno in neprisiljeno. Njegovo povsem simpatično nastopanje je kvarila zavest, da je na deskah, kar ga je spravljalo tuptam iz ravnotežja. Anton Bernjač kot komisar si ni izvolil srečne vloge; mestoma bi moral biti ognjevit in ne bi smel prepevati, ko izjavlja svojo ljubezen. Kot častnik je nastopal premalo oficirsko-uglašeno in napravil tuptam vtis tipičnega komisnega „feldeblea“. Na bojišču kot izdajalec je bil boljši. Tudi v drugi igri je bil boljši. Janez Rak, pisar je svojo vlogo dobro razumel; v prvi igri je bil lesen in nesiguren, v nekaterih prizorih predolgočasen. Neslani dovtip o papežu ga ni mogel rešiti. V ostalem je bila njegova igra jako naravna. Njegova hčerka Laura je bila kot dekle premalo iskrena, v prvih prizorih celo dolgočasna in v nobenem soglasju svojo prijateljico Ano Strnadovo. Mestoma je bila preotožna in tuptam brez pravega čustva. V drugi igri se je znatno popravila in pokazala močno voljo, ustvariti iz svoje vloge neprimerne narave-pravo Lauro. V drugi igri je njen tragičen konec vplival na živce občinstva popolnoma naravno, kar je dokaz, da je igra in svoje nedostatke iz prve igre spoznala. Ana Strnadova je simpatična in ljubka prikazen kot pevka; njen glas je bil neprisiljen, motilo je le prepevanje z notami v rokah ob bolni prijateljici. Kot igralka pa je bila preveč površna, razum tam, kjer se poslavja od legijonarjev. Njen smeh pa je bil prisiljen. Joško Strnad, legijonar ima dober glas, v mimiki ni bil dober. V drugi igri je imel to vlogo drugi igralec, ki pa ni igre temeljito študiral, kar pa gre na račun neljubega slučaja, ki je zahteval zamenjavo vloge. Tonče Gričar pa še menda nikdar ni bil na odru, ker „ga je lomil“ v posameznih prizorih naravnost neusmiljeno. Njegova mati Gričarica je bila v prvi igri zelo slaba, pa se je v drugi popravila do primerne višine, vendar se ji je poznalo, da je — dekle, ki hoče markirati starko, kar pa ni šala. Mihec Orožen, Lovro Tominšek, Mirko Vidic, legijonarji so bili kolikor-toliko naravni in niso prišli radi kratkih vlog do veljave. Njih vodja Janko Ipavec je bil zelo naraven, mestoma pa afektiran; pa bi lahko bil boljši, kar se je iz nekaterih prizorov videlo. Boštjan Jež pa je igralski talent in je rešil kot tak prvo in drugo igro v marsikaterem prizoru iz mučne situacije. Njegova igra je vzor, kakšen mora biti igralec-diletant. Te vloge ne bi nobeden igralec po poklicu podal boljše in preciznejše. Bil je povsem originalen in naraven v svojem humorju in usodi. Dobra partnerica mu je bila Barba, istotako izvrstna igralka, ki pa nima menda dovolj samopremagovanja, ker bi v enem prizoru njen nepoklican smeh lahko izzval katastrofo med njo in Gričarico, ki se je kljub resnosti svoje vloge rada smejala. Njena igra je bila naravna. Mali Boštjanček je bil dobro naučen. Matiji Medvedu se je maska izborna podala, ker je razumel isto spraviti v soglasje s svojo krčmarsko vlogo. Vendar je bil kot debeluhar preveč gibčen, sicer pa original. Tudi Micika, natakarka je bila dobra, pa se je preveč zavedala tega, da jo gledajo ljudje. Drugi igralci in statisti so bili na mestu, vendar ne vedno dobro grupirani. Kulise so

bile srečno urejene, le orkester je bil v prvi igri v začetku zelo konfuzen, v ostalih odmorih pa dober. Kostumi so bili skrbno prirejeni. — Bitka v prvi igri je bila slabo imitirana, zato pa je bilo v drugi igri tem več streljanja. Pred igro je govoril g. nadučitelj Mavrič o visokem pomenu dramatike za našo mejo. Njegova stvarna izvajanja zaslužijo upoštevanje resnih delavcev na tem polju. Kritika vodi pri tej oceni najboljši namen: Upoštevanje dramske umetnosti, ki ne sme biti zgolj diletantizem. Samo enostranska in tendenciozna hvala zgreši in le nepristranska, četudi stroga kritika ima vzgojni namen. Dramatično društvo ima talentirane člane in bi bila velika škoda za narodno mejo, ko bi nedisciplina v društvu, ali kaka druga razdiralna prikazen ovirala razvoj društva, ki zasleduje zares kulturni program. Mlademu Dramatičnemu društvu, resnemu sobojevniku za prosveto ljudstva ob meji pa kličemo z iskrenostjo: Le naprej po začrtani poti! Naša pota so različna, vodijo pa k enemu cilju in ta cilj je: Vzbuditi med obmejnimi Slovenci smisel za lepoto in položiti temelj za pravo umsko kulturo.

R. B—e.

D o p i s i

Gornja Radgona. V Črešnjecih je umrla v starosti 27 let t. m. pridna mladenka Terezija Vučkova. Blagi pokojnici svetila večna luč!

Gornja Radgona. Mladina ljudske šole v Gornji Radgoni priredi na Vidov dan, 28. junija zvečer in na Petrovo, 29. junija popoldne v Vaupotičevi verandi Vidovdansko slavnost s sledečim vzporedom: I. Mladi Jugosloven. Deklamacija. II. Petje. Poje združen otroški zbor. III. Pepelka. Igrica v štirih kratkih dejanjih. IV. Kraljeza himna. Petje. Začetek na Vidov dan točno ob 20. (8.) uri, na Petrovo ob pol 16. (pol 4. uri). Vstopnina 1.—4. vrste 3 din., 5.—8. vrste 2 din., 9.—12. vrste 1 din., stojišča 50 para. Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo šolske zastave in najpotrebnejših učil, se preplačila hvaležno sprejemajo. Predprodaja vstopnic za predstavo na Vidov dan v glavni trafiki (ga. Kosi), za predstavo na Petrovo v papirni trgovini Panonija.

Radgona. Pretekli teden je nekdo ustrelil v izložbeno okno g. Kovačiča in preluknal šipo, vredno 30.000 kron. Take stvari se godijo v Radgoni pri belem dnevu. Menda hočejo na tak način dokazati naši Nemci, da so Albanci kulturnejši od Radgončanov. Dobro se godi Slovincem v Avstriji.

Boračeva. K nedeljskemu pretepu ob priliki sokolske prireditve v Radincih se nam dodatno poroča dejansko stanje cele zadeve. Zadnjič smo bili v tej zadevi mistificirani. Po vseh okoliščinah soditi, se je napad izvršil od strani domačinov iz Boračeve in Melov, nikakor pa niso bili redarji napadalci. Dejanje ima svoj motiv v starem maščevanju nad redarji, ker so isti pred približno 8 meseci zasačili napadalce kot divje lovce. Eden od redarjev je bil občutno ranjen; dobil je 7 bodljajev. Zadevo ima sodišče v rokah in bomo o izidu poročali. Po poročilu očividca je bil ranjeni mizar Kreft med napadalci in kakor se radi ranjenčeve mirne narave splošno sodi, je isti zašel med napadalce le pod vplivom znanega pretepača. Pa tudi alkohol bo imel pri tem „precejšno“ zaslug.

Sv. Jurij ob Šč. Neverjetna podivjanost, ki je sad slabe vzgoje in grde vojne morije se javlja zadnji čas v našo nemalo sramoto posebno med mladino. Žrtev te podivjanosti je postal viničar Rep v Sovjaku. Hudobneži so ga zvalili ponoči iz hrama ter ga do smrti natolkli. — Enaka usoda je zadela fanta, ki je dobil pri sv. Duhu spomin, ki ga bo zmiraj pomnil, če ne podleže poškodbam. Ta jih je skupil v krčmi. Neve se, kaj je tam iskal. Menda ne tega, kar je dobil?!

Sv. Jurij ob Šč. Začeli smo delati opeko za mogočni društveni dom, ki naj sprejme v svoje okrilje naše društvo z odseki orlov in orlic. Kako potreben nam je, smo živo čutili pri predstavi igre „Na dan sodbe“, ki so jo 29. maja uprizorili s povoljnim uspehom orli. Posebno so jo ugajali: otroci, Marta in sodniki ter župan. Tudi drugi igralci so pokazali dobro voljo in še dosti srečno rešili svoje vloge. Med predolgimi odmori so nas kratkočasili naši spretni pevci in tamburaši. Začetek je storjen, le vstrajno naprej v tem smislu!

Ljutomer. Na gostiji Fr. Šonaja in Marije Rajner v Veržeju se je nabralo za našo prepotrebno društvo za zaščito dece in mladine 108 K. Srčni Bog plačaj! V posnemanje!

Ljutomer. Poročil se je tukajšnji sodnik g. dr. Dolničar z gđ. Rikico Štermanovo, hčerka gostilničarja in posestnika. Bilo srečno!

V Ljutomeru je še stroga pesja kontumacija (!), samo, da smejo nekateri psi brez nagobčnikov biti. Ta privilegij imajo seve le nekateri gospodarji. Opozarjamo orožništvo na ta nedostatek.

Sv. Križ na Murskem polju. Ljutomersko orlovsko okrožje vabi na svojo okrožno prireditev v Križevcih dne 29. junija (na Petrovo). Razven okrožnih odsekov in orliških krožkov, še nastopijo bratje in sestre iz Središča in Ljubljane.

Vstopnina k telovadbi znaša za sedeže 3 din., za stojišča 1½ din. Za razna krepčila bo dobro preskrbljeno. Po telovadbi uprizori križevski odsek v svoji dvorani, v tretjič, lepo igro „Na pričaj po krivem“ v 5 dej. s petjem in tamburanjem. Vstopnina znaša za to večerno prireditev 4, 3, 2 din. za sedeže. (Stojišča ni.) Torej na svidenje v obilnem številu!

Bog živi!

Na Cvenu je umrl ugledni kmet Franc Makoter, star 53 let. Pokojnik je bil 12 let župan, in to v najhujših časih vojne, odbornik konkurenčnega odbora, odbornik domačega gasilnega društva itd. Bil je poštenjak prve vrste, postrežljiv in priazen, zato ga bodo težko pogrešali posebno sovaščani. Naj mu bo zemlja lahka, domače pa naj tolaži ljubi Bog! Naše sožalje.

Sv. Duh. Toliko ljudstva že dolgo ni bilo na prijaznem griču, ko 12. t. m. pri telovski procesiji. Slovesnost so povzdignili domača mnogoštevilna orlovska četa in predvsem orlice, ki so tokrat prvič nastopile v svojih ličnih krojih. Da so lažje korakali, so jim svirali svetinjski orli-godci. Bog jih živi in naj se še dajo kaj videti! Pri tej priliki moramo pohvalno omeniti tudi tiste krasilce oltarjev, ki so tako okusno in bogato okrasili prostore, kjer se je ustavljala procesija.

Apače. Naprošeni, objavljamo sledeče: Zadnjega članka nam ni poslal nikdo iz Apač, ampak se je isti sestavil na podlagi osebnih vtisov, katere je dobil en član našega uredništva, ko se je mudil v Apaški kotlini. Želimo pa, da se tamkajšnji Slovenci malo zgamejo in res poročajo listu, ki bo vedno in dosledno branil koristi slovenstva na meji. Kdor bi zasledoval pisca zadnjega članka o Apačah, pač že s tem dokazuje, kdo in kaj da je. S slepim zagovarjanjem znanih nekaterih mlačnih takozvanih Tudi-Slovencev ne bomo narodni stvari nič koristili in je dolžnost vsakega zavednega narodnjaka, da take sumljive elemente brezobzirno razkrinka in najsi je kdorkoli.

F. K.

Gornjeradgonski župan.

Prvotno je bil izvoljen gornjeradgonskim županom s pomočjo glasov SKS šolski vodja, g. Mavrič, demokrat z dušo in telesom. Oblast pa je to izvolitev, ker je g. Mavrič državni uslužbenec, razveljavila. Proti temu sklepu se je brez uspeha pritožil demokrat-odvetnik Dr. Božio. Z zavrnitvijo pritožbe so prišli demokrati v velike škripce. Vršiti se je morala druga volitev župana — pa je zmanjkalo za to mesto primerne kandidata — vzlasti, ker je g. notar Požun izvolitev z vso odločnostjo odklonil. Sli so torej v boj in poslali na pozorišče zadnjo svojo figuro — dr. Božia, o čigar „priljubljenosti“ so govorile volitve same. Zanj so glasovali demokrati brez samostojnih in tako je dobil s svojim glasom vred 6 demokratiških glasov, istotako so samostojne oddali vse svoje glasove trgovcu g. Francu Korošču, istotako SLS vse glasove svojemu kandidatu g. Lančiču. Prišlo je do druge volitve, ki pa je pokazala isti rezultat. Prišlo je do ožje volitve med demokratom dr. Božijem in slabostojnejšem Fr. Koroščem. Ker je bilo pričakovati, da bodo zopet vse stranke enako glasovale in bi potem imel odločiti žreb, je SLS odločila izvolitev v prid demokrata s tem, da je oddala 2 glasa zanj, ter jo z njima postal župan; 2 glasovnici sta se oddali prazni. SLS je bilo dano voliti večje ali manjše zlo, pa se je odločila — upajmo — za manjše, četudi novoizvoljeni župan ne uživa posebno dobrega glasu niti med svojimi znanci. Najbolj žalostno vlogo pa igrajo oni uskoki — danes pristaši „demokratske“ stranke — ki so pri državno-zborskih volitvah volili s SLS, ter bili celo njeni predstavniki. Ko so preskočili v nasprotni tabor, so dosegli eno, da so bili kandidati in izvoljeni na demokratski listi, easi dobro vedo, da bi pri vzdržanju discipline v lastni stranki tudi prišli na vrsto za občinske kimavce. Sramujejo se sicer že sedaj, ker se težko znajdejo med demokratsko gospodo; ti ljudje imajo posebno veselje da intrigirajo prav zahrbtno. Tako so se tudi pri zadnjih županskih volitvah odločili, da stopijo v stik z SLS in se izjavili, da volijo za isto; ko pa je prišlo do resnice, jim je pod vplivom demokratske močnosti padlo srce v hlače in so pozabili na sebe in svoje prostovoljne obljube. To ni možato!

Za Gornjo Radgono pa je res žalostno, da mora imeti za župana — tujca, ki ne vživa posebne slave in ugleda; še bolj žalostno pa je za volilce, ki so s kroglico v roki odločili, da nam županuje tujec, kakor da ne bi imeli dovolj pametnih, uglednih občanov-domačinov. Mi smo radovedni, kaj nam novoizvoljeni g. rihtar dr. Lenart Božio dobrega pripravijo, radovedni pa smo tudi, če bo svoje občeznane „štikelce“ ne oziraje se na trhli županski stolec nadaljeval. Čakajmo!

Listnica uredništva.

G. šolski vodja — Miethsdorf. Vaše pismo smo prejeli, pa se čudimo, da se Vi in Vaš učiteljski zbor učite prizadeti. V uvodnem članku stoji dobesedno „Primerjajte dopise iz Apač!“ Kakor Vam znano, bivajo v Apačah še nemški učitelji. Ko je pisec uvodnega članka razpravljal o črnožoltnih barvah, gotovo ni imel v smislih Vas in sploh ne onega narodnega dela slov. učiteljstva, ki se zaveda svoje velike misije. Gotovo niste pomislili, da imamo v rokah sigurne podatke, kajti brez istih se ne da pisati takega uvodnika. Sicer pa je isto vprašanje še malo bolj pikro obdelal „Slov. Narod“ v svoji 128. številki v drugem članku na naslovni strani, pa mu gotovo niste zamerili. Upam, da se razumemo in da Vam zadostuje ta izjava in bodite prepričani, da kot narodnoohramben list pač nimamo vzroka napadati ljudi, ki res delujejo za narod, pač pa nam kulturni lenuhi leže v želodcu. — Vaše zagotavljanje o požrtvovalni narodni zanesljivosti je popolnoma odveč, ker ste itak znani kot narodni delavec. Ocenio smo vrnili po pošti. — **G. župnik — Apače.** Vaše pismo sem sprejel. Gotovo veste, da sem od zadnjic, ko je prišlo tisto vprašanje župnijskih drv v javnost, prišel v neprijeten položaj ter imel za plačilo svoje lojalnosti protinapad v „Grenzwahti“ in v vseh slovenskih revolveržurnalih, ki niso o naših obmejnih razmerah prav nič orijentirani. Takrat sem prišel nehoče do prepričanja, da ste dali inicijativo za napad v „Grenzwahti“ Vi ali pa ena Vam blizu stoječa oseba. To veste, da se v prihodnjic varujem verjeti, vsem Vašim izjavam o lojalnosti, dokler ne bomo opazili Vaše lojalnosti v — dejanju. Drugo smo priobčili. Bodite prepričani, da nam je samo na stvarnosti ležeče in bi nam bilo zelo všeč, da bi ne imeli povoda, napadati Vaše osebe.

Dopisnikom iz Ljutomera in Sv. Jurja: Glede naših objektivnih izvajanj z ozirom na taktiko Slov. Ljudske Stranke pri volitvi župana mesta Maribor se ni treba razburjati. V bistvu je zmagalo avtonomistično načelo, ali kje ostanejo čista načela stranke? Gotovo nam nikdo ne more predbacivati hudobnega namena, če smo izrekli jasno sodbo. Sicer pa so tudi mi veselimo, da stranke brez socijalnih programov propadajo, da se manjša vpliv centralističnih strank, samo malo doslednosti je treba pri vsem tem. Poročila o sokolskih prireditvah so razburila nekatere naše ljudi češ, kam smo zašli. Svoječas smo otvorili predal za našo mladinsko organizacijo, ista pa je raje dopisovala v mariborske in ljubljanske liste (je menda bolj „nobel“) in predalček je ostal — predalček. Če pa ni drugih poročil, pa poročamo o prireditvah demokratske stranke s primernim komentarjem. — **Gornja Radgona:** Plesanje otročičev v neki gostilni je silno razburilo — nekatere demokrate in tudi naše somišljenike. Brez dvoma je, da ne zadeva krivda na tem dogodku vadiatelj, pač pa stariše, ki se ne zavedajo kaj ropajo s tem iz nežne otrokove duše. Kako naj človek piše, da bi vsem ustregel? Menda bo najboljšje ubrati surove strune po vzoru naših listov (vseh strank) iz notranjosti Slovenije.

Radinci. Kaj vidite v naši zadnji notici o sokolski prireditvi, da je nasprotno socijalnim načelom SLS? V notici se graja občutljivo neprimeren čas strankarske prireditve in če je dopisnik napisal, da naj umerjena telovadba najde posnemalcev, je urednik pripustil ta stavek, ker ve, da bo pameten človek tudi pri nasprotniku (po prepričanju) tuptam našel kaj posnemanja vrednega. — **Več dopisnikom.** Čudi me kritiziranje mojega načina pisanja o splošnih

V lepem, prometnem trgu Prlekije

se prodaja ali da v najem

na izbornem prostoru posestvo, tri poslopja, ki tvorijo celoto, trgovina z opravo, specerijskim in manufakturnim blagom, 30 oralov zemljišča, gozdi, njive, travniki, vinograd s pritliklinami in premičninami. Ugodni pogoji — po dogovoru — se zvejo pri upravi lista.

Učenca

iz poštene hiše sprejme takoj **Franc Jančar**, krojač, Gornja Radgona.

Proda se

lepo posestvo, okoli 6 joh z živino, z žetvo ter z vsemi pritliklinami in premičninami. Vprašati pri prodajalcu št. 37 Lutyerci pri Gornji Radgoni.

Književne vesti!

Na letno sezono naročite si takoj novoizšlo knjigo Jirasek: „Filozofska historija“ 30 K, ki je izšla kot prvo hrvatsko jubilejno izdanje. Po povzetju 31 K. Pošilja.

J. Herejk srednica češko-jugoslovanske knjižare **Zagreb, Hatova ul. 15.** Najboljši historični roman čeho-slovaškega naroda.

narodnoobrambnih zadevah. To delo je že rodilo uspehe, lepše, kakor pa surovost. Zapomnite si prijatelji: Kdor surovost seje, bo tudi surovost žel. In plemenitost duha se ne doseže s surovostjo. Čitajte današnji uvodni članek! Pisan je s toplim čustvom in iz prepričanja.

Tovarna strojev, livarna železa in kovin

R. & J. Ježek, Maribor

Aleksandrova cesta št. 51

ima v Mariboru bogato zalogo vsakovrstnih poljedeljskih strojev in poljedeljskega orodja. Parne lokomobile, valcove stolice, opreme mlinov in žag. — Transmisije, odlitke iz železa in kovin.

POSOJILNICA V GORNJI RADGONI

r. z. z. n. z.

sprejema

hranilne vloge

ter jih obrestuje po

4%

Obresti pripisuje brez posebnega naročila koncem junija in koncem decembra h kapitalu;

daje

posojila

na vknjižbo, na poroštvo, menice tekoče račune, vrednostne papirje, raznovrstne trgovske kredite, akreditive;

sprejema od svojih strank kot vloge hranilne knjižice in plačuje za nje terjatve drugih denarnih zavodov;

dela prošnje za vknjižbo posojil

brezplačno;

plačuje rentni in invalidni davek sama ter ga ne odteguje vlagateljem;

posreduje pri izmenjavi tujih valut (tujega denarja),

vnovčuje čeke ter izvršuje vsakovrstna nakazila;

daje vsa v denarno stroko spadajoča pojasnila in kreditne informacije brezplačno.

Uradne ure vsak delavnik od 8.—12. ure.

Uradni prostori v lastni hiši, glavna cesta št. 14 ob kolodvoru.

Račun čekovnega urada v Ljubljani, št. 10.593. — Telefon št. 3.

Zdravilišče Slatina Radinci
otvorjeno od 1. junija do 15. septembra

Mineralne, naravne ogljikokisle, parne, električne kopelji. — Pitna zdravitev. Dobro oskrbljena zdraviliščna restavracija. — Keglišče, tenis in druga zabavišča so gostom in izletnikom na razpolago. Prospekte razpošilja in pojasnila daje ravnateljstvo.